

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 237/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti obchodnej spoločnosti T. s. r. o., M., zastúpeného advokátkou JUDr. Ž. V., Advokátska kancelária, M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 9/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti T. s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 9/2004 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 9/2004 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti T. s. r. o. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti T. s. r. o. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet advokátky Ž. V., Advokátska kancelária, M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 237/2013-9 z 11. júna 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti T. s. r. o., M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 9/2004.

Následne ústavný súd 16. júla 2013 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 5. septembra 2013. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

«25. 04. 2003 – súdu doručený návrh na vydanie platobného rozkazu (zn. 31 Ro/854/2003),

09. 05. 2003 – výzva navrhovateľovi na úhradu súdneho poplatku za návrh ,

19. 06. 2003 – záznam o zložení platby,

20. 06. 2003 – zaslanie dokladu o zaplatení súdneho poplatku,

23. 08. 2003 – výzva na obchodný register OS Košice I o zaslanie výpisu z OR na navrhovateľa,

23. 08. 2003 – žiadosť okresnému úradu o zaslanie výpisu zo živnostenského registra na odporcu,

11. 08. 2003 – súdu doručený výpis z OS Košice I na spoločnosť T.,

27. 10. 2003 – urgencia okresnému úradu o zaslanie výpisu zo živnostenského registra na odporcu,

28. 11. 2003 – súdu doručený výpis zo živnostenského registra na odporcu,

1. 12. 2003 – súdu doručený výpis zo živnostenského registra na odporcu,

2. 1. 2004 – pokyn na prevod spisu do registra „C“,

12. 01. 2004 – spis prevedený do registra „C“; sp. zn. 9 C/9/2004,

15. 01. 2004 – výzva právnej zástupkyňi navrhovateľa na doloženie plnomocenstva na zastupovanie navrhovateľa; doručovanie návrhu na vyjadrenie odporcovi,

16. 02. 2004 – doloženie plnomocenstva na zastupovanie,

20. 12. 2004 – žiadosť zástupkyne navrhovateľa o oznámenie stavu konania,

01. 02. 2005 – výzva na predloženie výpisu zo živnostenského registra na odporcu, zisťovanie pobytu odporcu (register obyvateľov, evidencia väzňov, sociálna poisťovňa), výzva mobilným operátorom na označenie adresy odporcu,

18. 02. 2005 – odpoveď na lustráciu v evidencii väzňov,

21. 02. 2005 – oznámenie z registra obyvateľov o trvalom pobyte,

22. 02. 2005 – odpoveď mobilného operátora na dožiadanie súdu,

22. 02. 2005 – doručenie výpisu zo živnostenského registra odporcu,

28. 02. 2005 – odpoveď mobilného operátora na dožiadanie súdu,

15. 03. 2005 – odpoveď z miestnej evidencie obyvateľov o pobyte odporcu,

01. 04. 2005 – urgencia Sociálnej poisťovni o predloženie údajov,

21. 04. 2005 – odpoveď zo Sociálnej poisťovne,

03. 10. 2005 – úradný záznam – telefonické ospravedlnenie zástupkyne navrhovateľa,

03. 10. 2005 – pojednávanie odročené na termín 07. 11. 2005 (pre neospravedlnenú neúčast' odporcu, pozn.),

11. 11. 2005 – odpoveď zo Sociálnej poisťovne k žiadosti súdu,

13. 1. 2006 – ospravedlnenie zástupkyne navrhovateľa z neúčasti na pojednávaní dňa 16. 01. 2006,

16. 01. 2006 odročené pojednávanie z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,

02. 07. 2008 – záhada v doručovaní zásielky odporcovi (neprevzal v odbernej lehote, pozn.),

29. 09. 2008 – ospravedlnenie zástupkyne navrhovateľa z pojednávania z dôvodu neprevzatia predvolania odporcom,

01. 10. 2008 – odročené na neurčito za účelom dožiadania – výsluch navrhovateľa,

16. 01. 2012 – dožiadanie na Okresný súd Michalovce – výsluch navrhovateľa,

31. 01. 2012 – upovedomenie Okresného súdu Michalovce o postúpení dožiadania na OS Humenné,

12. 03. 2012 – súdu doručené vybavené dožiadanie z Okresného súdu Humenné z výsluchu navrhovateľa,

4. 10. 2012 – spis predložený sudcovi na vytýčenie termínu pojednávania,

19. 8. 2012 – stanovený termín pojednávania na 23. 10. 2013.»

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 5. septembra 2013, zistil aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu k postupu okresného súdu uviedla:

„Preskúmaním obsahu súdneho spisu som zistila, že sa jedná o skutkovo a právne nenáročnú vec, kde sa navrhovateľ domáha zaplata 3 319,40 EUR s príslušenstvom titulom vrátenia vyplatenej časti kúpnej ceny.

Po oboznámení sa s konaním z hľadiska plynulosti musím konštatovať zbytočné prieťahy v konaní, predovšetkým v období rokov 2005 – 2008 a následne od odročenia pojednávania dňa 01. 10. 2008 po vypracovanie dožiadania dňa 16. 01. 2012.“

Predsedička okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v stanovisku doručenom ústavnému súdu 17. septembra 2013 k vyjadreniu okresného súdu zotrvala na svojich tvrdeniach uvedených v sťažnosti a zároveň poukázala „na slabú aktivitu súdu“ po podaní sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej príslušnej predsedníčke okresného súdu. Právna zástupkyňa sťažovateľky v závere svojho stanoviska súhlasila s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľom (o zaplatenie 100 000 Sk s prísl.), ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci. Túto skutočnosť potvrdila aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení (sp. zn. Spr. 2095/2013 z 26. augusta 2013).

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytovala primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagovala včas.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd úvodom konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo podaním návrhu 25. apríla 2003 (pričom vec ešte nie je ani v štádiu ukončenia dokazovania v konaní na prvom stupni) *prima facie* indikuje, že vec nebola prerokovaná v súlade s označeným základným právom sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Samotná skutočnosť, že konanie na jednom stupni v takejto veci trvá vyše desať rokov, postačuje na to, aby ústavný súd bez ďalšieho skúmania vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky. Napriek uvedenému ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a identifikoval viaceré obdobia bezprecedentnej nečinnosti.

V preskúvanom konaní okresný súd bez toho, aby existovala zákonná prekážka, takto postupoval už od začatia konania, takže k prvému pojednávaniu vo veci došlo 3. októbra 2005, t. j. po viac ako dvoch rokoch a piatich mesiacoch od podania návrhu, ďalší relevantný úkon okresný súd vykonal až po troch rokoch (pojednávanie 1. októbra 2008) a významné obdobie nečinnosti ústavný súd zaznamenal tiež v období od 1. októbra 2008

do 16. januára 2012, v ktorom okresný súd realizoval výsluch sťažovateľky dožiadanim prostredníctvom Okresného súdu Humenné.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k jednoznačnému záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 9 C 9/2004, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 9/2004 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadost'účinenie v sume 6 000 €, ktoré odôvodnila intenzitou zásahov do jej práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní takmer osem rokov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 275,94 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za tri úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013.

Keďže suma uplatnenej náhrady trov konania neprevyšovala sumu vypočítanú ústavným súdom, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. október 2013